

Roll No.....

Signature of Invigilator

Paper Code

BC-204

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination August-2021

एक वर्षीय सहायक पाठ्यक्रम, द्वितीयसत्रम्
संस्कृत, चतुर्थपत्रम्
वैदिकसाहित्यम्

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्काः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः,
सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(वेदतः)

१. पञ्चानां मन्त्राणां पूर्तिः।

(1 x5 =5)

1. उपत्वाऽने.....।

2. यागि देवा.....।

3. श्रद्धां प्रातर्।

4. अग्निना रयिम्।

5. प्रियं श्रद्धे।

२. द्वयोः मन्त्रयोः शब्दार्थपुरस्परं स्वशब्दैरर्थबोधनम्।

(2.5 x2 =5)

1. स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव।

सचस्वा नः स्वस्तये।

2. श्रद्धां देवा यजमाना वायुगोवा उपासते।

श्रद्धां हृदय्याकृत्या श्रद्धया विन्दते वसु।

३. द्वयोः मन्त्रयोः शब्दार्थपुरस्परं स्वशब्दैरर्थबोधनम्।

(2.5 x2 =5)

1. अग्निः पूर्वेभिर् ऋषिभिर् ईडयो नूतनैरुत।

स देवा इए वक्षति॥

2. श्रद्धयाग्निः समिध्यते श्रद्धया हूयते हविः।

श्रद्धां भग्नस्य मूर्धनि वचसा वेदयामसि॥

3. यदङ्ग दाशुषे त्वमग्ने भदं करिष्यसि।

तवेतत्सत्यमङ्गिरः॥

(खण्ड -ख)

(गीतातः)

१. पृष्ठेषु षड्सु पञ्चानां श्लोकानां पूर्तिः। (1 x5 =5)
1. यः सर्वत्रः। 2. आपूर्यमाणम्। 3. प्रसादे सर्व।
4. विषया विनिवर्तन्ते। 5. नास्ति बुद्धिर्। 6. तस्माद् यस्य.....।
२. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः श्लोकान्वयः। (2.5 x2 =5)
1. विहाय कामान्यः सर्वान्पुमांश्चरति निःस्पृहः।
निर्ममो निरहंकारः स शान्तिमधिगच्छति॥
2. एषा ब्राह्मी स्थितिः पार्थ नैनां प्राप्य सिमुहयति।
स्थित्वास्यामन्तकालडेपि ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति॥
3. तानि सर्वाणि संयम्य युक्त आसीत मत्परः।
वशे हि यस्येन्द्रियाणि तस्य प्रसा प्रतिष्ठिता॥
३. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः श्लोकार्थः। (2.5 x2 =5)
1. यदा संहरते चायं कूर्मोऽङ्गनीव सर्वशः।
इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यस्तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता॥
2. प्रजहाति यदा कामान्सर्वान् पार्थ मानोगतान्।
आत्मन्येवात्मना तुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते॥
3. ध्यायतो विषयान् प्रंसः सङ्गस्तेषुपजायते।
सङ्गात् संजायते कामः कामात् कोधोऽभिजायते॥

(खण्ड -ग)

(सत्यार्थप्रकाशः)

१. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः प्रश्नयोः समाधानम्। (5 x2 =10)
1. बालशिक्षाविषये ताडनस्य किं स्वरूपं महत्त्वं च अस्ति इति वर्णयन्तु।
2. भूतप्रेतविषये सत्यार्थप्रकाशग्रन्थे का मान्यता वर्ततेः।
3. माता शत्रुः कदा भवतिः सत्यार्थप्रकाशानुसारेण लिखन्तु।
२. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः प्रश्नयोः समाधानम्। (5 x2 =10)
1. राज्ञः अपि विदुषः महत्त्वं कथम् अधिकम् अस्ति?
2. संन्यासं शब्दस्य कः अर्थः? तस्य च किं प्रयोजनमः।
3. संन्यासग्रहणे कानि प्रमाणानि सन्तिः।
३. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कुर्वन्तु। (5 x2 =10)
1. ईशावास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यांजगत्।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्य सिद्धानम्॥
2. यां मेधां देवगणाः पितरश्चोपासते।
तया मामघ मेधयाग्ने मेधाविनं कुरु स्वाहा।
3. असतो मा सद् गमय, तमसो मा ज्योतिर् गमय।
मृत्योर् मा अमृतं गमय॥
४. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः प्रश्नयोः समाधानम्। (5 x2 =10)
1. उच्छिष्टं भोजनं दोषयुक्तं भवति न वा इति सप्रमाणं वर्णयन्तु।
2. विदेशगमने धर्मभ्रष्टः भवति न वा इति सप्रमाणं वर्णयन्तु।
3. धर्मशास्त्रोक्तंम् अभक्ष्यं किमस्तिः सप्रमाणं वर्णयन्तु।

-----X-----